

РЕЦЕНЗИЯ

относно конкурс за академична длъжност „Доцент” по професионално направление 3.9. Туризъм /Икономика и управление на туризма (Културен туризъм) за нуждите на катедра „Туризъм“, Стопански факултет на ЮЗУ “Неофит Рилски”

Рецензент: проф. д-р Стоян Петков Маринов, катедра „Икономика и организация на туризма” в Икономически университет-Варна, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.9. Туризъм, научна специалност “Икономика и управление (туризъм).

Настоящата рецензия е изготвена на основание *Заповед № 1981/12.09.2016 год. на Ректора на ЮЗУ “Неофит Рилски”* за назначаване на Научно жури по конкурс за академична длъжност „Доцент” по професионално направление 3.9. Туризъм /Икономика и управление на туризма (Културен туризъм), обявен в *ДВ бр. 61 от 05 август 2016 год.* за нуждите на Стопански факултет на ЮЗУ “Неофит Рилски и *Протокол от 11.10.2016 г.* от заседание на Научното жури за определяне на рецензенти по конкурса. Рецензията е изготвена в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото приложение (ППЗРАСРБ) и Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски”.

1. Общо представяне на получените материали

За участие в обявения конкурс е подал документи единствен кандидат - гл. ас. д-р Илинка Терзийска от катедра „Туризъм” към Стопански факултет при ЮЗУ „Неофит Рилски”.

Представеният от гл. ас. д-р Илинка Терзийска комплект материали на хартиени и електронни носители е в съответствие със ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски”.

2. Биографични данни на кандидата

Гл. ас. д-р Илинка Терзийска е родена на 25 юли 1974 в гр. Стамболийски. През 1998 г. д-р Терзийска завършва Езикова гимназия „акад. Людмил Стоянов“ – Благоевград. В периода 1993-1998 г. получава висшето си образование в ЮЗУ "Неофит Рилски", придобивайки образователно-квалификационна степен „бакалавър“ по специалност „Туризъм“. През 2008 г. придобива ОКС „магистър“ по специалност „Английска филология“ от ЮЗУ "Неофит Рилски", Благоевград. През 2011 г. след успешна защита на дисертация получава научна степен „доктор“ по научна специалност „Икономика и управление (туризъм)“. Кандидатката владее английски и гръцки език.

Професионалната кариера на гл. ас. д-р Илинка Терзийска започва през 1999 г. като учител по английски език в ОУ „Т. Александров, с. Падеж. Продължава през периода 2002-2005г. като преподавател по английски език в КД „Александър“, Благоевград и учител по английски език в ПГИ „Иван Илиев“, гр. Благоевград в периода 2005-2007 г.

През 2007 г. Илинка Терзийска заема длъжността асистент по английски език в ЮЗУ "Неофит Рилски", Благоевград. От 2013 г. и понастоящем кандидатката е главен асистент в ЮЗУ "Неофит Рилски", гр. Благоевград.

Кандидатката е член на редколегията на едно списание в България и на едно в чужбина. Участвала е в редколегиите на 2 сборника с доклади от конференции в България и на 1 сборник с доклади от конференция в чужбина. Член е на 4 организационни комитети на конференции. Членува в три научни организации: член на комитета на учредителите на Euro-Asia Tourism Studies Association (EATSA), член на International Association of Cultural and Digital Tourism (IACuDit) и на Българската камара за образование, наука и култура (БКОНК).

Гл. ас. д-р Илинка Терзийска има общо 11 участия в проекти. Седем (7) от проектите са научно-изследователски и са финансирани от университетски фонд „Научни изследвания“, 3 проекта са финансирани от ОП „Европейско териториално сътрудничество Гърция-България 2007-2013“ и 1 проект от ОП „Развитие на човешките ресурси 2007-2013 г.“

3. Оценка на учебно-педагогическата дейност на кандидата

В рамките на преподавателската си дейност гл. ас. д-р Илинка Терзийска е разработила лекционни курсове по четири дисциплини – „Етноложки туризъм», «Разработване на маршрути за културен туризъм», «Културен туризъм», «Управление на проекти в сферата на културата и туризма» и «Туристическо поведение». Към момента е титуляр на 5 учебни дисциплини.

Гл. ас. д-р Илинка Терзийска работи активно и ефективно със студенти и докторанти. През периода 2007-2016 г. е ръководила 1 докторант, 33 дипломанти и е била академичен наставник на 7 практикуващи студенти.

4. Оценка на научната и научно-приложната дейност на кандидата

За участие в конкурса гл. ас. д-р Илинка Терзийска е приложила списък на общо 20 публикации, включващи 2 монографии (от които 1 самостоятелна и отделна глава от колективна монография), 6 научни статии (от които 4 в съавторство) и 10 доклада (от които 9 в съавторство). Публикациите в съавторство са придружени от разделителни протоколи.

Рецензираните публикации са с общ обем 446 приравнени към стандартни печатни страници със структура по видове, показана в таблица 1. Положителен факт е преобладаващият относителен дял на монографичните трудове в общия обем публикувани страници (32.5%).

Приетите за оценка публикации са рецензирани от хабилитирани преподаватели и са публикувани в авторитетни научни издания.

Таблица № 1

Вид и обем на рецензираните публикации

№	Вид на публикациите	Брой	Номерация в списъка на публикациите	Брой страници	Отн. дял в %
1	Монографии	2	1.2 и 1.4	145	32,5
3	Статии	6	От 2.1 до 2.6	56	12,5
4	Доклади	10	от 3.1 до 3.10	110	24,7
5	Учебници и учебни помагала	2	1.1 и 1.3	135	30,3
	Общо	20		446	100,0

Основният за конкурса монографичен труд „*Local products and festivals: the tourism perspective*“ е с обем от 130 страници и не повтаря публикации за

придобиване на образователната и научна степен „доктор”. Рецензиран е от две хабилитирани лица и е издаден през 2015 г. от УИ „Неофит Рилски”, гр. Благоевград. Монографията е посветена на изследването на туристическите измерения на фестивалите за местни продукти. Използвайки и допълвайки класификацията на нематериалното културно наследство на ЮНЕСКО, в първа глава авторката дефинира и класифицира местните продукти в качеството им на ресурс за развитие на фестивален туризъм. Систематизирано е пълно описание на местните продукти за областите Благоевград, Смолян, Кърджали и Хасково. Във втората част на монографията на основата на критичен преглед на литературата е предложена авторска концепция за фестивалния туризъм. Систематизирани са критериите за добра практика във фестивалния туризъм и са идентифицирани и представени три добри практики на фестивален туризъм в изследваните области. Трета глава съдържа резултатите от проведено от авторката онлайн анкетно проучване и кабинетен анализ на състоянието и проблемите в развитието на фестивалната индустрия в областите Благоевград, Смолян, Кърджали и Хасково. Задълбочено е анализирана структурата на фестивалната дейност в четирите области по критериите: централна тема на фестивала; продължителност и обхват на фестивала (местни, регионални, национални и международни). Представена е характеристика на избрани фестивали.

Самостоятелната глава *“Festivals for Local Products in Southern Bulgaria: The Perspective of Organizers”* е част от монографията *„Tourism and culture in the age of innovation“* със съставители V. Katsoni и A. Strategia, издадена от Springer International Publishing, Switzerland през 2016 г. Главата е с обем от 14 стр. и е посветена на проблемите на фестивалния туризъм в четири области на Южна България. Представените резултати от проведено емпирично проучване повтарят в известна степен резултатите от същото проучване, подробно интерпретирани в монографията *„Local products and festivals: the tourism perspective“*.

Основната част от рецензираните статии са публикувани през периода 2012-2014 година. Три от статиите са публикувани в български научни списания, а две от статиите са отпечатани в реномирани чуждестранни списания (№ 2.5 и

2.6). По тематично съдържание статиите са твърде разнообразни и представят резултатите от научните изследвания на д-р Терзийска в областта на сувенирната индустрия и креативния туризъм, бенчмаркинга в туризма, дейността на туроператорските компании в България, здравословното хранене в ресторантьорството, традиционната кухня и туризма.

Докладите са от научни конференции и форуми, проведени през периода след 2012 г. Публикувани са в специализирани рецензирани сборници, отпечатани в издателства на Икономически университет-Варна и ЮЗУ „Неофит Рилски“-Благоевград. Три от докладите (№ 3.8, 3.9 и 3.10) са от международни конференции в Охрид, Македония и Коимбра, Португалия.

В издадения през 2012 г. колективен учебник *„Организация и управление на малкия бизнес“* гл. ас д-р Илинка Терзийска участва с три теми. По тема 2 от единадесета глава систематизира същността и класификацията на културния туризъм. В глава пета разглежда туристическата мотивация, туристическата удовлетвореност и качеството в туризма. Шеста глава е посветена на сувенирната индустрия и ролята ѝ в развитието на туристическата дестинация.

Самостоятелният учебник на кандидатката *„Маршрути за културен туризъм“* е издаден от УИ „Неофит Рилски“, Благоевград през 2016 г. и е предназначен за студенти, обучаващи се в професионално направление «Туризъм». В първа глава авторката интерпретира материалното и нематериалното културно наследство като фундамент на културния туризъм. Теорията е илюстрирана удачно с представянето на културните пътища на Европа и културните коридори на Югоизточна Европа с техните туристически възможности. Втора глава предлага знания за организираните пътувания в сферата на културния туризъм. В логическа последователност се представят историята, организационната форма и разновидностите на културните турове. Теоретичните постановки са умело илюстрирани с примери от туристическата практика. Трета глава акцентира върху организационните особености на винените турове като специализирана форма на маршрутно-познавателен туризъм. Изведени са съвременните тенденции в дизайна на пътуванията в контекста на винения туризъм.

Съдържанието на публикациите на гл. ас. д-р Илинка Терзийска доказва, че авторката работи преобладаващо в тематичното направление на *културния туризъм и неговите конкретни проявления като фестивален и винен туризъм*.

Теоретико-практическата проблематика на **културния туризъм** се разглежда основно в учебниците № 1.1 и 1.3, статия 2.1 и докладите № 3.1, 3.5 и 3.9. Като съществени научни и научно-приложни приноси на авторката се открояват:

- Систематизиране на същността и класификация на видовете на културния туризъм;
- Представяне на съвременните проявления на причино-следствените връзки между категориите «културно-историческо наследство» и «туризъм»;
- Моделиране на профила на „културния турист” и разкриване на особеностите на туристическото търсене на културен туризъм;
- Разработване на модел за анализ на автентичността в туризма, който модел позволява изследване на явлението през призмата на заинтересованите страни в културния туризъм – местна общност, туристи, доставчици на туристически услуги, културни институции. (публикация 2.1.)
- Систематизиране на организационните особености на създаването и реализирането на маршрутно-познавателни пътувания в контекста на културния туризъм.

На темата за **фестивалния туризъм** като проявление на културния туризъм са посветени монографиите 1.2 и 1.4. Безспорни приноси на авторката в направлението са:

- Разработването на авторски теоретико-приложен модел за класификация на фестивалите за местни продукти, основан на модела за елементите на нематериалното наследство на ЮНЕСКО (публикация 1.2);
- Изследване и анализ на фестивалната дейност в четири области на Южна България с постигнат резултат – характеристика на нематериалното наследство в областите Благоевград, Смолян, Хасково и Кърджали и структуриране на фестивалната дейност в дестинаците по отношение на тема, продължителност и обхват на събитията (публикации 1.2 и 1.4.)

Виненият туризъм като специализиран вид алтернативен туризъм се интерпретира в публикации 1.3, 3.3 и 3.10. Приноси на авторката с теоретико-приложен характер по темата са:

- Осъвременяване и апробация в съвременните условия на модела на Гец и Браун (2006) за бенчмаркинг на винарски региони при отчитане на тенденциите в търсенето на винен туризъм. (публикация 3.10.);
- Характеристика на предлагането на винен туризъм в България, направена на основата на проучване, обхващащо както винарските изби, така и предлаганите от туроператорите винени турове. (публикации 3.3, 3.6 и 3.10)

Във всички рецензирани трудове ясно е очертано личното участие на гл. ас. д-р Илинка Терзийска, което е убедително доказателство, че представените приноси са лично дело на автора.

Посочените в приложената справка 11 документирани цитирания на кандидатката от други автори, от които 8 чуждестранни, подчертават значимостта на рецензираните публикации.

5. Критични забележки и препоръки към кандидата

Рецензираните научни трудове дават основание да препоръчаме на авторката да разшири публикационната си дейност и относно други значими специализирани видове и форми на културен туризъм като образователен туризъм, религиозен туризъм, кулинарен туризъм и др.

6. Лични впечатления

Познавам гл. ас. д-р Илинка Терзийска от участието си в туристически конференции и форуми и най-вече от редовното си участие в ежегодно организираната от катедра «Туризъм» в ЮЗУ «Неофит Рилски» международна конференция „Културни коридори“, за реализирането на която гл. ас. д-р Илинка Терзийска има съществен принос. Впечатленията ми от гл. ас. д-р Илинка Терзийска са, че тя е *дисциплиниран, компетентен и колегиален* научен работник и специалист в областта на туризма.

4. Заключение

Документите и материалите по кандидатурата за длъжността „Доцент“, представени от гл. ас. д-р Илинка Терзийска отговарят на всички изисквания на

Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото приложение (ППЗРАСРБ), Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“, а именно:

1. Придобила е образователната и научна степен “доктор”.
2. Заема академичната длъжност “главен асистент” в продължение на 9 години.
3. Титуляр е на 5 учебни дисциплини.
4. Има издаден 1 самостоятелен учебник и участие във втори.
5. Участвала е в 11 проекта, от които 4 са по договори с външни организации.
6. Разработила е 4 лекционни курса.
7. Публикувала е 1 самостоятелна монография и има участие във втора.
8. Представени са и са приети за оценка общо 20 публикации, несвързани с първата хабилитация, включващи 6 статии в рецензирани и реферирани списания.
9. Документирани са 11 цитата, от които 8 от чуждестранни автори.
10. Има едно ръководство на докторант.

Постиженията на гл. ас. д-р Илинка Терзийска в научно-приложната и учебно-педагогическата дейност са основание да дам **положителна оценка** на кандидата и да гласувам **за предлагането** на гл. ас. д-р Илинка Терзийска от Научното жури за избора ѝ от Стопанския факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ на академичната длъжност „доцент” в професионално направление 3.9. „Туризъм”

04.11. 2016 г.

гр. Варна

Рецензент: .....

проф. д-р Стоян Маринов